

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.192/2009/9.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év szeptember hó 3. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A rablás büntette és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által védője útján és a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva, a Debreceni Városi Bíróság 65.B.274/2007/216. számú ítéletét, valamint a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 18.Bf.519/2008/7. számú ítéletét az I. rendű és a II. rendű terheltek tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Debreceni Városi Bíróság a 2008. év április hó 23. napján kihirdetett 65.B.274/2007/216. számú ítéletével az I. rendű terheltet 1 rendbeli társtettesként elkövetett rablás büntettségében (Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont, Btk. 20. § (2) bekezdés), 1 rendbeli rablás büntettségében (Btk. 321. § (2) bekezdés), társtettesként elkövetett lopás büntettségében (Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pontja, (4) bekezdés b/1. pontja, Btk. 20. § (2) bekezdés), társtettesként elkövetett csalás vétségében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés II. fordulat c)

pontja, Btk. 20. § (2) bekezdés), bűnsegédként elkövetett csalás vétségében (Btk. 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés II. fordulat c) pontja, Btk. 21. § (2) bekezdés) mondta ki bűnösnek. Ezért őt - halmazati büntetésül - 6 év fegyházbüntetésre, 8 év közügyektől eltiltásra és végleges hatályú járművezetéstől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Rendelkezett az I. rendű terhelt által előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnügyi költség viseléséről.

A II. rendű terhelt bűnösségét 1 rendbeli társtettesként elkövetett rablás büntetében (Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pontja, Btk. 20. § (2) bekezdés), 1 rendbeli társtettesként elkövetett lopás büntetében (Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pontja, (4) bekezdés b/1. pont, Btk. 20. § (2) bekezdés) és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás vétségében állapította meg. Ezért a II. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 5 év 6 hónap fegyházbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Az I. rendű és a II. rendű terhelteket 1 rendbeli, társtettesként elkövetett rablás büntette (Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont, Btk. 20. § (2) bekezdés) miatt emelt vád alól felmentette.

(Az alapeljárásban megtörtént a III. rendű terhelt büntetőjogi felelősségre vonása is, őt azonban a jelen felülvizsgálati eljárás nem érinti.)

Az elsőfokú bíróság ítéletének - a másodfokú bíróság által kiegészített és helyesbített - tényállása lényege szerint az I. rendű terhelt elmebetegségben nem szenved. Intellektusa az enyhe fokú értelmi fogyatékoság felső határán helyezkedik el. Enyhe fokú gyengeelméjűsége és személyiségszerkezete az elbírált cselekmények vonatkozásában korlátozó tényezőként nem értékelhető, de emiatt gépjárművezetésre alkalmatlan.

A II. rendű terhelt nem szenved az elmeműködés kóros állapotában, nephrosis tünetegyüttes megbetegedése egyéb belgyógyászati betegséggel párosul. Meglevő betegsége az életét közvetlenül nem veszélyezteti.

Az ítéleti tényállás II. pontja szerint a délelőtti órákban a bűncselekménnyel érintett háznál az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terheltek - egy ismeretlen társukkal - megjelentek, hogy lótenyésztés céljára a házat, valamint a szomszédos telket szeretnék megvásárolni. Az eladóként hirdetett ház tulajdonosa nem volt otthon. A terheltek az udvaron tartózkodó 7 és 9 éves gyermekektől megtudták, hogy csak nagy beteg nagyapjuk tartózkodik otthon. Ekkor a III. rendű terhelt - társai jelenlétében - benyomta a kulcsra zárt kaput, így mind a négyen bejutottak az udvarra. A III. rendű terhelt a kisebbik gyermeket megfenyegette, hogy "ne

merjen szólni a szüleinek, mert visszajön és őt megveri". A gyermekek koruknál, illetve a megfélemlítés következtében nem tanúsítottak semmiféle ellenállást, a házba nem mertek visszamenni. Ezt követően a terheltek ismeretlen társukkal együtt bementek a házba. Egyikük a rákos beteg, morfiumtapaszt használó, éppen felébredő nagyapával beszédbe elegyedett. A terheltek egymás tevékenységéről tudva, társukkal együtt a szekrény sorról összesen 189 150 forint értékben, aranytárgyakat, egy SIM-kártya nélküli mobiltelefont tulajdonítottak el, az okozott kár az eljárás során nem térült meg. A gyermekek édesanyját a szomszéd telefonon hazahívta, aki hazatérve még látta a helyszínről nagy sebességgel elhajtó fekete színű személygépkocsit.

Az ítéleti tényállás IV. pontja szerint a délelőtti órákban a terheltek az I. rendű terhelt által vezetett személygépkocsival a tulajdonos és felesége házához mentek. A III. rendű terhelt becsengetett, a terheltek használtcikk kereskedőnek adták ki magukat. A 74 éves sértett.2 a garázból egy régi típusú porszívót, 78 éves férje egy vasalót kínált megvételre a III. rendű terheltnek, aki azt 10 000 forintért kívánta megvásárolni, ezért egy 20 000 forintos bankjegyet adott át. Sértett.2 10 000 forintot visszaadott neki. Eközben hivatlanul az I. rendű terhelt is bejött az udvarra. Sértett.2 visszatérve a házba, látta, hogy a varrógép fiókjai ki vannak húzva, ezért ellenőrizte, hogy a spájzban borítékban tartott 140 000 forint készpénze megvan-e. A pénzt azonban nem találta meg. Ekkor a szobában egy hegedűtokot nézegető az I. rendű terhelthez fordult és követelte a pénzét, azonban ő kimenekült a házból. Ezt észlelve a III. rendű terhelt is a személygépkocsihoz futott és abba mindkét terhelt beszállt. A gépkocsi jobb első ablakán behajoló, pénzét követelő sértett.2 a vezetőülésben ülő az I. rendű terhelt egy erőteljes mozdulattal meglökte és eltaszította a gépkocsitól. A terheltek az eltulajdonított készpénzzel, nagy sebességgel elhajtottak a helyszínről. Az okozott 140 000 forint kár nem térült meg.

A másodfokon eljáró Hajdú-Bihar Megyei Bíróság a 2008. év december hó 2. napján jogerős 18.Bf.519/2008/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének az I. rendű és a II. rendű terheltekre vonatkozó részét annyiban változtatta meg, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, az I. rendű terheltet a közúti járművezetéstől tekintette végleges hatállyal eltiltottnak. Sértett.2 magánfél polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. és a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője útján nyújtott be felülvizsgálati indítványt, amelyben az I. rendű terheltnek a tényállás II. és IV. pontjaiban felrótt 2 rendbeli rablás törvénysértő anyagi jogi értékelését

sérelmezte. Álláspontja szerint gyermekkorú sértettet nem a jogtalan eltulajdonítás érdekében fenyegették meg, és a fenyegetés nem volt lenyűgöző erejű, akaratot bénító, közvetlen és a fizikai ellenállás leküzdésére alkalmas. Jogi álláspontja szerint e tényállási pontban írt cselekmény helyes minősítése lopás vétsége (Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pontja).

Sértett.2 sérelmére elkövetett bűncselekménynél az erőszak alkalmazása nem a dolog megtartása, hanem a menekülés érdekében történt. Vitatta a cselekmény csoportosan elkövetettnek minősítését is. A bíróság nem vizsgálta a terheltek szándékegységét és tudattartalmát, miként nem került bizonyításra az sem, hogy a sértettekkel az udvaron beszélgető III. rendű terheltnak kellett-e tudnia és valóban tudta-e, hogy az I. rendű terhelte a házba azért ment be, hogy értékek után kutasson és onnan készpénzt tulajdonítson el. A pénzösszeg eltűnését egyébként is csak a sértettek állítják, erre egyéb bizonyíték nincs. A II. rendű terhelte pedig ki sem szállt a gépkocsiból, mindvégig ott várakozott, így végképp nem tudhatta, hogy az ingatlanban bármilyen jogellenes cselekmény történt-e. Az I. rendű terhelte a járó motorú gépkocsiba behajoló sértett testi épségét óvta, amikor őt egy erőteljesebb mozdulattal, de nem ütéssel eltávolította. Az ítélezési gyakorlat szerint, ha az ellopott dolog birtokában levő, tetten ért tolvaj az erőszakot vagy a fenyegetést nem a dolog megtartása, hanem a menekülés érdekében alkalmazza, nem valósul meg rablás.

A bűncselekmények helyes minősítésének megfelelően a büntetés enyhítését kérte.

A II. rendű terhelte védője ugyancsak felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjában írt okból. Érvelése szerint a gyermekek nagyapja a fenyegetésnél nem volt jelen, és arról semmilyen módon nem szerzett tudomást. Vitatta a fenyegetés akaratot bénító voltát is. A gyermek átment a szomszédba, hogy hívják haza édesanyját, tehát nem a fenyegetésnek megfelelően cselekedett. Kizárt a rablás megvalósulása, ha a harmadik személlyel szemben alkalmazott erőszakról, illetve élet- vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetésről a dolog birtokosa nem tud és tőle azt más módszerrel, például figyelemeltereléssel, ún. trükkös lopással szerzik meg. Jogi álláspontja szerint a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével minősítette a II. rendű terhelte cselekményét rablás büntettének, és a törvénysértő minősítés törvénysértően súlyos büntetés kiszabását eredményezte. Indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a Btk. 316. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő lopás vétségének minősítse a tényállás II. pontjában írt cselekményt, melyet a II. rendű terhelte bűnsegédként követett el, és ehhez igazodóan szabjon ki halmazati büntetést.

A Legfőbb Ügyészség BF.694/2009. számú írásbeli nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak értékelve, az I. rendű és a II. rendű terhelteket illetően a megtámadott határozatok hatályában fenntartását indítványozta. Álláspontjának lényege szerint a terheltek irányadó tényállás szerinti magatartásának minősítése és a kiszabott büntetés is törvényes. A testi épség ellen irányuló erőszak kilátásba helyezése gyermekkorú sértett életkora, fizikai adottságai, valamint az elkövetők száma és testalkata miatt akaratbénító hatású volt. Ez az állapot fennállott az ingóságok összeszedése idején, és a gyermeket képtelenné tette a tulajdon elleni bűncselekmény megakadályozásában. Védtelen, kiszolgáltatott helyzete a terheltek ingatlanba történt bejutásától folyamatosan fennállott és alappal kellett tartania a kilátásba helyezett bántalmazás közeli veszélyétől. Erre figyelemmel a cselekmény rablás büntettként történt minősítése anyagi jogi rendelkezéseket nem sért.

Az I. rendű terhelt sértett.2 fellépését úgy hárította el, hogy egy erőteljes mozdulattal hátralökte. Ez a magatartás a sértett fellépésének leszerelését, az eltulajdonított pénz megtartását és a menekülés feltételeinek biztosítását célozta.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen az I. rendű terhelt védője az írásbeli indítvánnyal egyezően szólalt fel. Az I. rendű terhelt tagadta a bűncselekmény elkövetését.

A II. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványt fenntartva, kiegészítésként arra hivatkozott, hogy a gyermekek nem tekinthetők a terheltek által eltulajdonított dolog birtokosának, míg a nagypapával szemben sem erőszak, sem fenyegetés nem történt. Figyelmét beszélgetéssel terelték el. Gyermekkorú sértetti testvér pedig nem tudhatta, hogy a terheltek miért mentek be az udvarra.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványokat alaptalannak találta.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye felülvizsgálatnak, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt a bíróság törvénysértő büntetést szabtak ki.

A Be. 423. § (1) bekezdésének kötelező előírása, hogy a felülvizsgálati eljárás során a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó. Az I. rendű terhelt indítványában a bizonyítékok értékelését és a megállapított tényállást támadta, amikor arra hivatkozott, hogy a pénz eltűnését csak sértett.2 állította, és azt egyéb bizonyíték nem támasztotta alá. Ez pedig a már hivatkozott Be. 423. § (1) bekezdése értelmében tilalmazott.

A felülvizsgálati indítvány sértett.² sérelmére elkövetett cselekménynél az ítéleti tényállástól eltérően hivatkozik arra, hogy a sértett meglökésére testi épségének megóvása érdekében került sor.

Nem tekinthető elfogadható jogi hivatkozásnak az olyan anyagi jogi vonatkozásokat érintő érvelés, amely valójában nem a jogerős ítélet tényein, hanem az indítványozó által helyesnek és megalapozottnak vélt, ám az ítélettől eltérő, feltételezett tényállás jogi értelmezéséből adódik.

A Legfelsőbb Bíróság a bűncselekmények törvénysértő minősítésére hivatkozó indítványokat sem találta alaposnak.

A Btk. 321. § (1) bekezdésében meghatározott rablást az követi el, aki idegen dolog jogtalan eltulajdonítása végett úgy vesz el mástól, hogy evégből valaki ellen erőszakot, avagy az élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz. Az állandóan követett, egységes bírói gyakorlat szerint a közvetlen életet vagy testi épséget fenyegető elkövetői magatartásnak a sértettre gyakorolt hatását tekintve alkalmasnak kell lennie arra, hogy kizárja a sértett akaratának megfelelő magatartás tanúsítását. A fenyegetés viszonylag kisebb foka is elegendő lehet a rablás megállapításához, ha az adott körülmények között a sértettben lenyűgöző hatást ért el.

A felülvizsgálati eljárásban irányadó alapítéleti tényállás szerint a gyermekkorú sértettek azt látták, hogy az egyik terhelte a bezárt kaput benyomta, majd a négy felnőtt terhelte az udvarra, illetve a házba bement. A testi épsége elleni fenyegetés (megverik, ha elmondja szüleinek), a terheltek jelentős számbeli és erőfölénye miatt, a fenyegetés kisebb foka ellenére a sértettben a lenyűgöző hatást elérte. Annak megítélésében, hogy a fenyegetés összhatásában milyen erejű volt, elsősorban a sértett helyzetének, a reá gyakorolt hatásnak van jelentősége (EBH.2007/1591.)

Az ítéleti tényállás szerint a terheltek úgy szerezték meg a sértett ingóságait, hogy a megfélemlített gyermek jelenlétében hajtották végre cselekményüket. A terheltek szándéka az udvarra történt jogellenes bejutásra, a gyermek megfenyegetésére, majd a házban végzett kutatásra figyelemmel a sértett értéktárgyainak, pénzének megszerzésére irányult, céljuk idegen dolog jogtalan elvétele volt.

A felülvizsgálati indítványokban kifejtett további jogi okfejtéssel kapcsolatban megjegyzi a Legfelsőbb Bíróság, hogy a dolog elvétele után nem csupán a menekülés, hanem a dolog megtartása érdekében is kifejtett, a fizikai ellenállás leküzdésére alkalmas erőszak is

megalopozza a rablás büntettének (Btk. 321. § (2) bekezdés) megállapítását.

Az irányadó tényállás szerint sértett.2 pénzének eltűnését észlelve megpróbálta azt visszakérni. Az eltulajdonított összeg ekkor már az I. rendű terhelt birtokában volt. Az elvétel megtörtént, az elvitel még nem, mert az I. rendű terhelt még a szobában tartózkodott. A bűncselekmény elkövetéséhez azáltal segítséget nyújtó III. rendű terhelt, hogy a sértettek figyelmét beszélgetéssel elterelje, látva az I. rendű terhelt menekülését, maga is a gépkocsiba ugrott. A helyszínről a terheltek úgy tudtak elhajtani, és az eltulajdonított pénzt magukkal vinni, hogy az I. rendű terhelt a gépkocsiba behajoló 74 éves sértettet.2 a mellkasán meglökve eltaszította a gépkocsitól.

Az ellopott pénzt birtokló I. rendű terhelt a velük szemben fellépő és az eltulajdonított pénz visszakövetelő sértettel szemben erőszakot alkalmazott. Az eljáró bíróságok helytálló következtetését, miszerint ez az erőszak részben a lopott pénz megtartása, részben a menekülés érdekében történt, a jogerős határozat tartalmazza és az eljáró bíróságok a büntető anyagi jogszabályok helyes alkalmazásával, törvényesen minősítették a cselekményt rablás büntettének.

Miután a Legfelsőbb Bíróság nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles, a megtámadott határozatokat az I. rendű és a II. rendű terheltek tekintetében a Be. 426. § alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. § (4) bekezdés b) pontja kizárja. Az ismételt indítvánnyal kapcsolatos tájékoztatás a Be. 418. § (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Legfelsőbb Bíróság az ugyanazon jogosult által ismételten, vagy más jogosult által azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát mellőzheti.

Budapest, 2009. év szeptember hó 3. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Csere Katalin s.k. előadó bíró, Dr. Schäfer Annamária s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

bíróági ügyintéző
Kné